

Tutkimus kirkon tukena

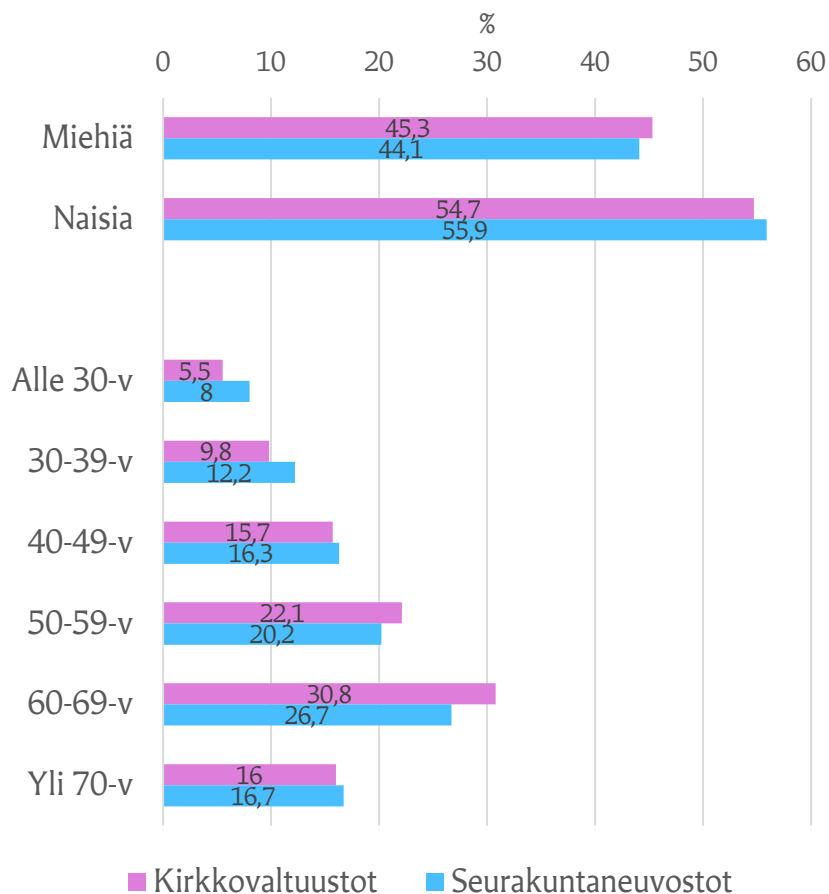
15.00-16.00 KTK:n tuoreita tutkimustuloksia

- Tutkija Veli-Matti Salminen: *Luottamushenkilöt kirkon portinvartijoina ja uudistajina*
- Tutkija Maarit Hytönen: *Suomalaisten käsityksiä kasteesta ja kummiudesta*
- Johtaja Hanna Salomäki: *Mureneeko kansankirkko? Kastamattomat pohjoismaisissa kirkoissa*
- Tutkija Kimmo Ketola: *Euroopan muuttuvat arvot ja uskonnollisuuden murros*

Luottamushenkilöt kirkon portinvartijoina ja uudistajina

Veli-Matti Salminen

Seurakuntien luottamushenkilöiden ikä- ja sukupuolijakauma sekä poliittinen kanta

Vaalikone 2018: Jos eduskuntavaalit olisivat nyt, mitä puoluetta äänestäisit?	%
Ei kantaa / En halua vastata	44,2
Keskusta (KESK)	18,3
Kokoomus (KOK)	13,2
Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	8,6
Kristillisdemokraatit (KD)	6,4
Vihreät (VIHR)	4,1
Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)	2,7
Vasemmistoliitto (VAS)	1,1
Perussuomalaiset (PS)	0,7
Sininen tulevaisuus (SIN)	0,2
Muu puolue	0,3

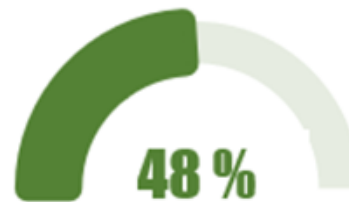
Haaste 1: Talous ja seurakuntarakenteen kehittäminen

Jos seurakunnan talous heikkenee, olen valmis...
(Vaalikone 2018, valitut, N=3797)

On valmis luopumaan kiinteistöistä

On valmis yhdistämään seurakuntia

On valmis nostamaan kirkollisveroa

On valmis leikkaamaan toiminnasta

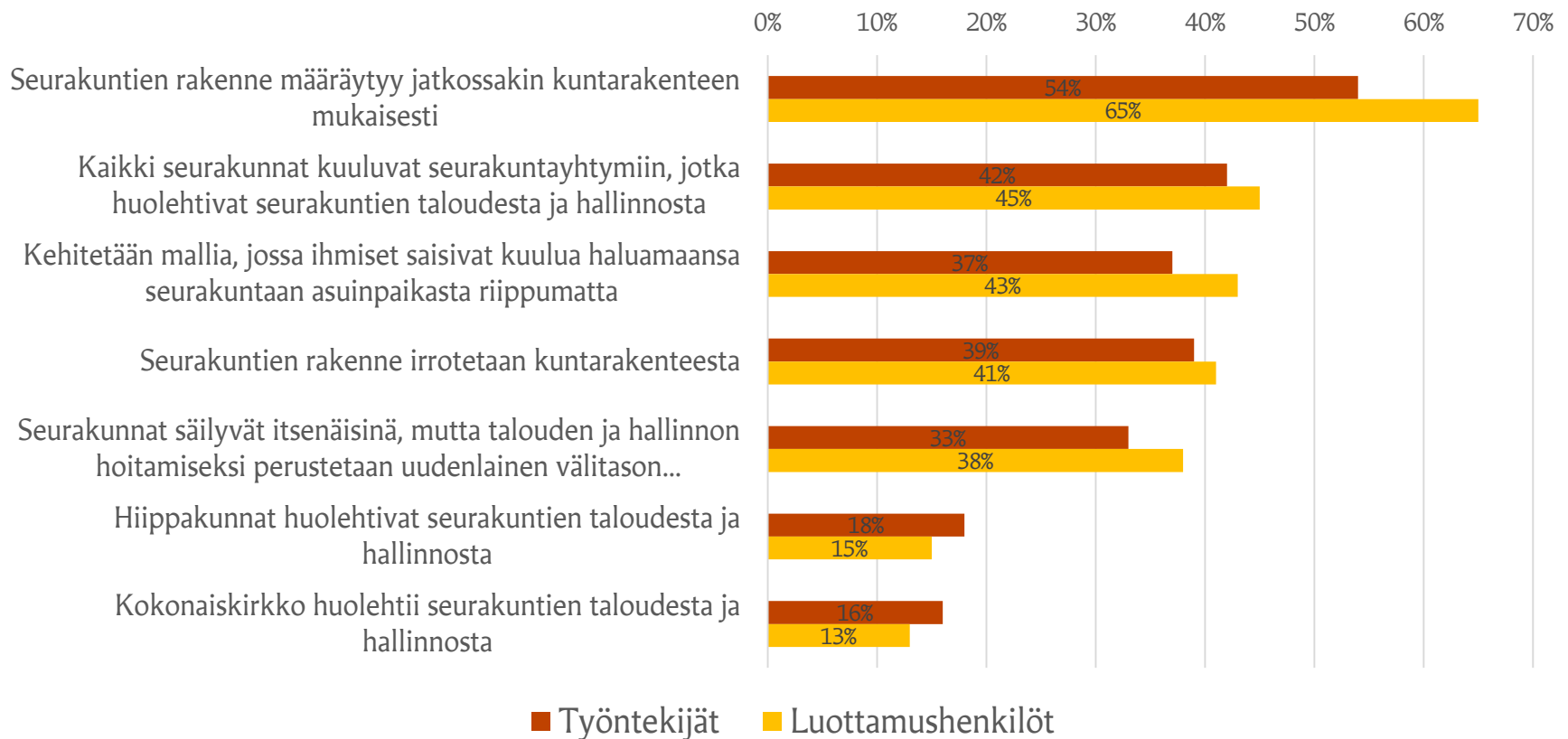

On valmis vähentämään työntekijöitä

Haaste 1: Talous ja seurakuntarakenteen kehittäminen

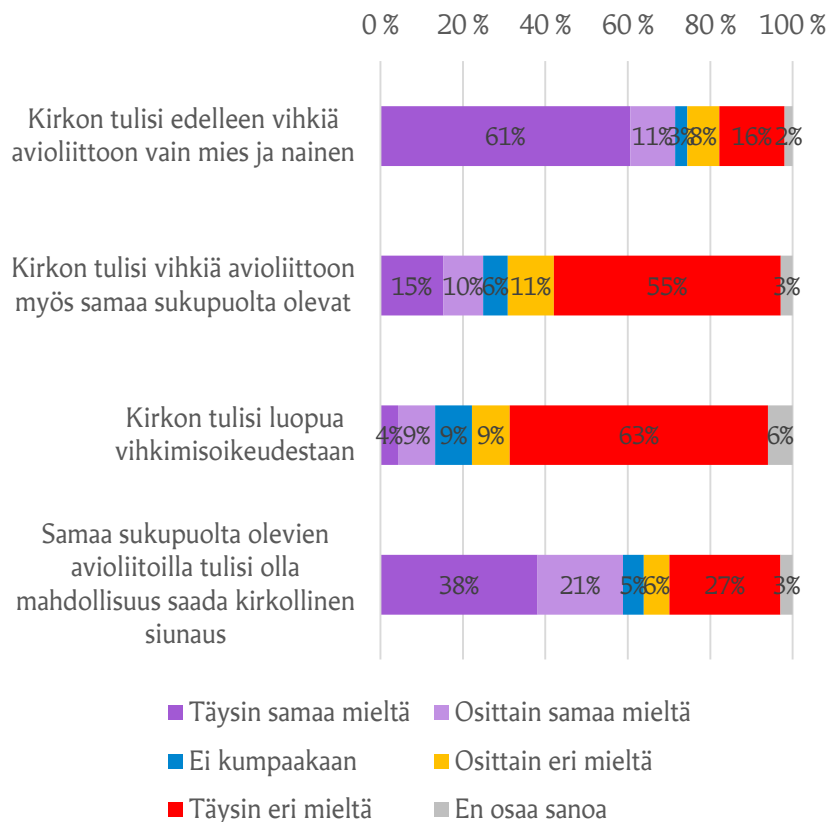
Luottamushenkilökysely 2015 (N=1185)

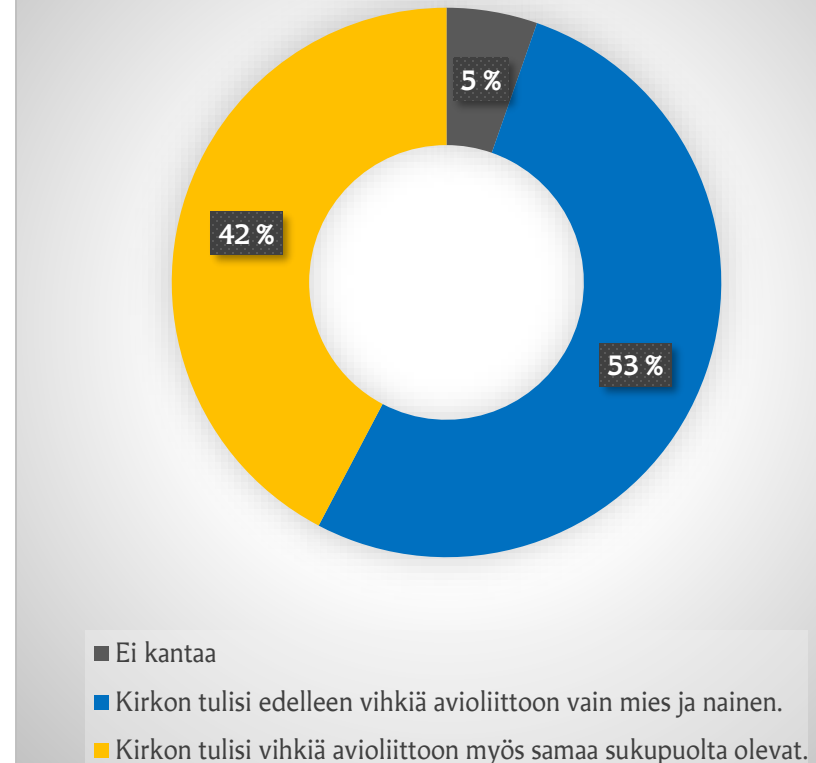

Haaste 2: kysymys avioliittoon vihkimisestä

Luottamushenkilökysely 2015

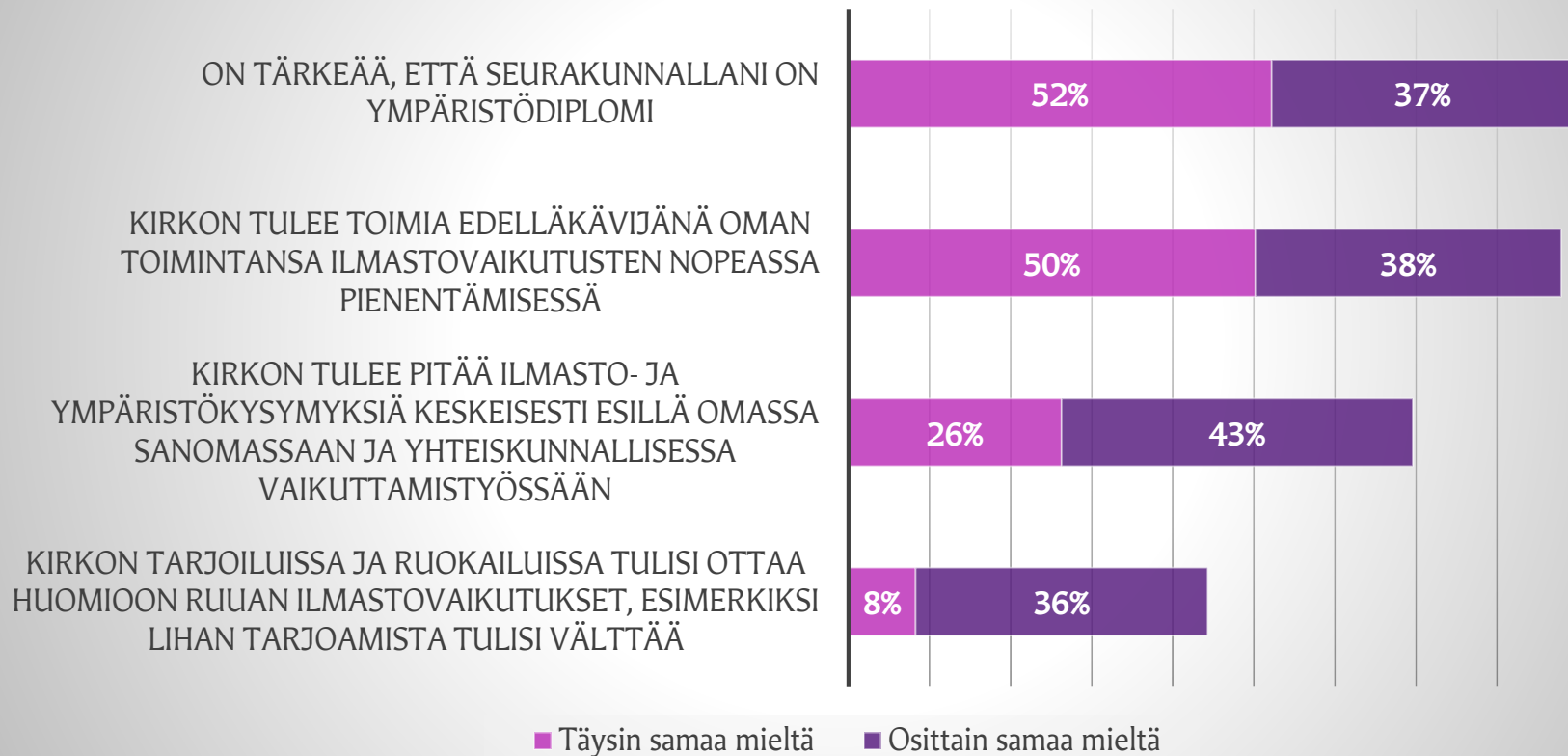
Vaalikone 2018, valitut luottamushenkilöt

Haaste 3: ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset

Vaalikone 2018, valituiksi tulleet luottamushenkilöt (N=3797)

Suomalaisten käsityksiä kasteesta ja kummiudesta

Maarit Hytönen

Kirjoituspyyntö 3-8/2018

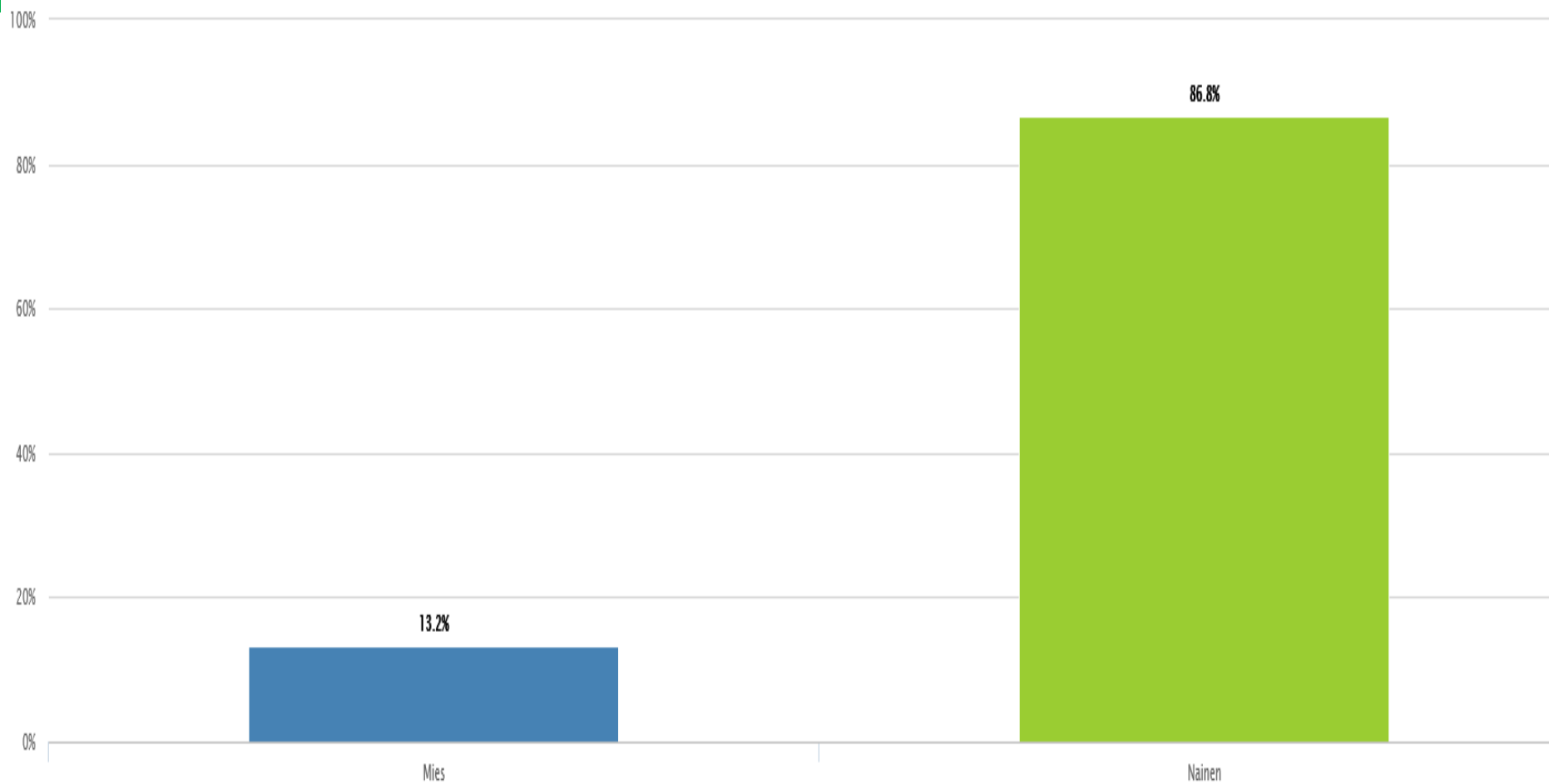
Mitä kaste tai kummius merkitsee sinulle?

Voit kertoa kasteesta tai kummiudesta tai molemmista. Esimerkiksi mitä oma tai lapsen kaste merkitsee sinulle?

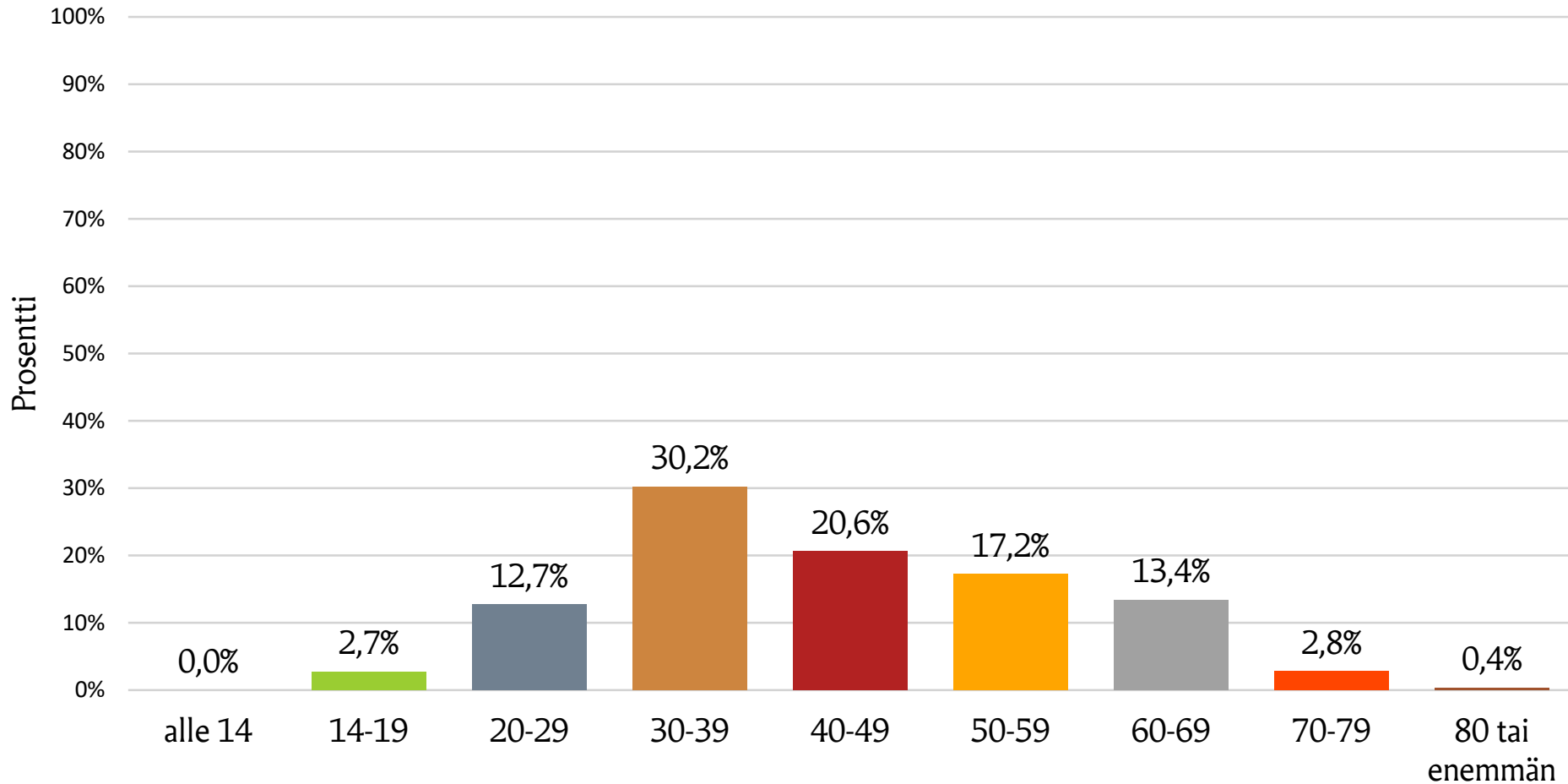
Miten toteutat kummiutta? Mitä teet kummilapsesi/kummisi kanssa? Liittyykö kummisuhteeseesi hengellisyyttä, esim. rukoiletko kummilapsesi/kummisi puolesta, ostatko hänelle hengellisiä kirjoja tai käyttekö seurakunnan tilaisuuksissa? Mitä odostat kummilapseltasi/kummiltasi?

Voit vastata yhteen tai useampaan kysymykseen tai kertoa aiheesta vapaamuotoisesti osoitteessa http://bit.ly/kaste_ja_kummius_2018 tai postitse (Kirkon tutkimuskeskus/Maarit Hytönen, PL 239, 33101 TAMPERE). Jos vastaat postitse, liitä mukaan tiedot iästäsi ja sukupuolestasi, mutta nimeä ei tarvita.

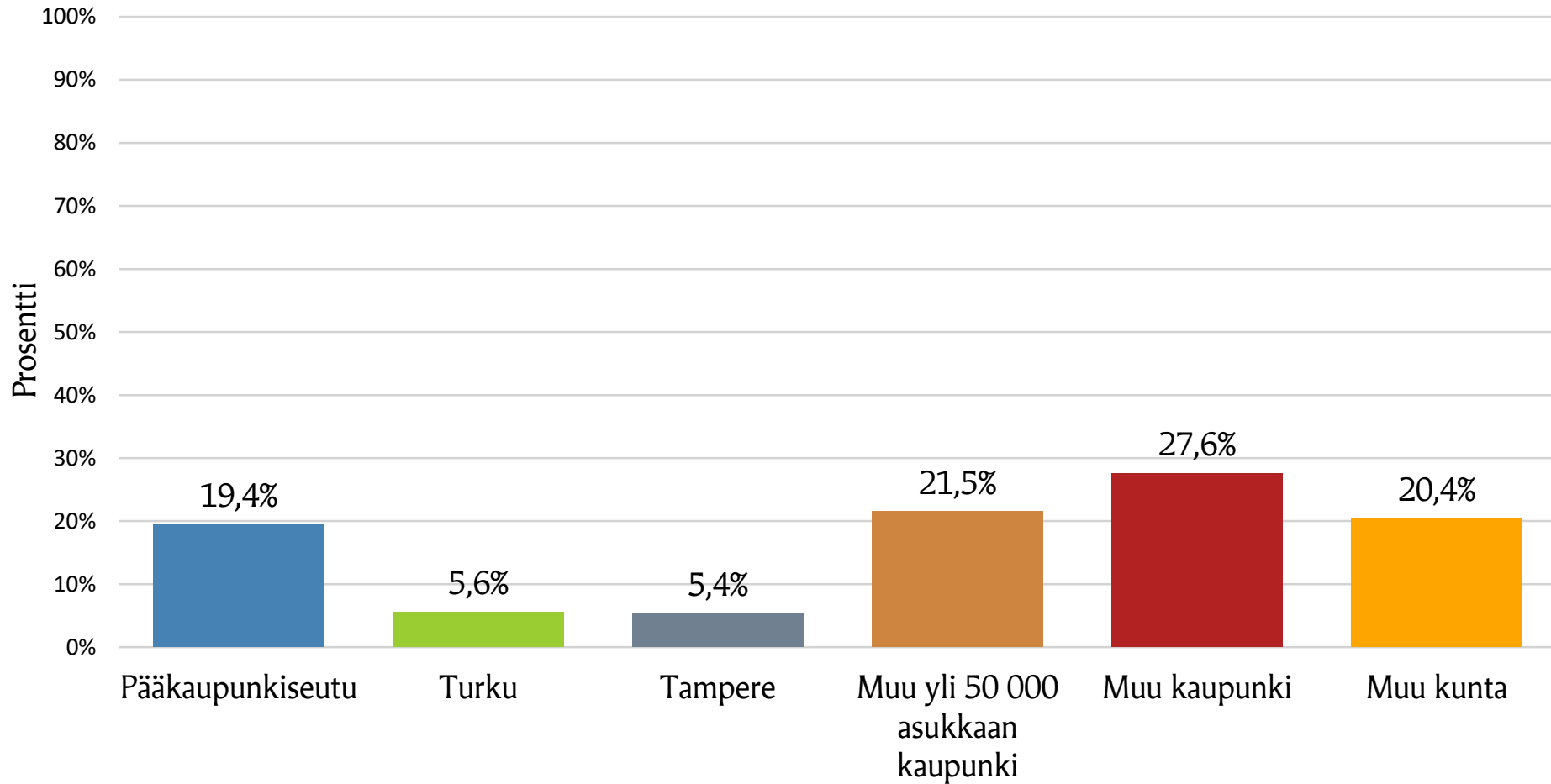
Tutkimukseen osallistuneet sukupuolen mukaan (N=855)

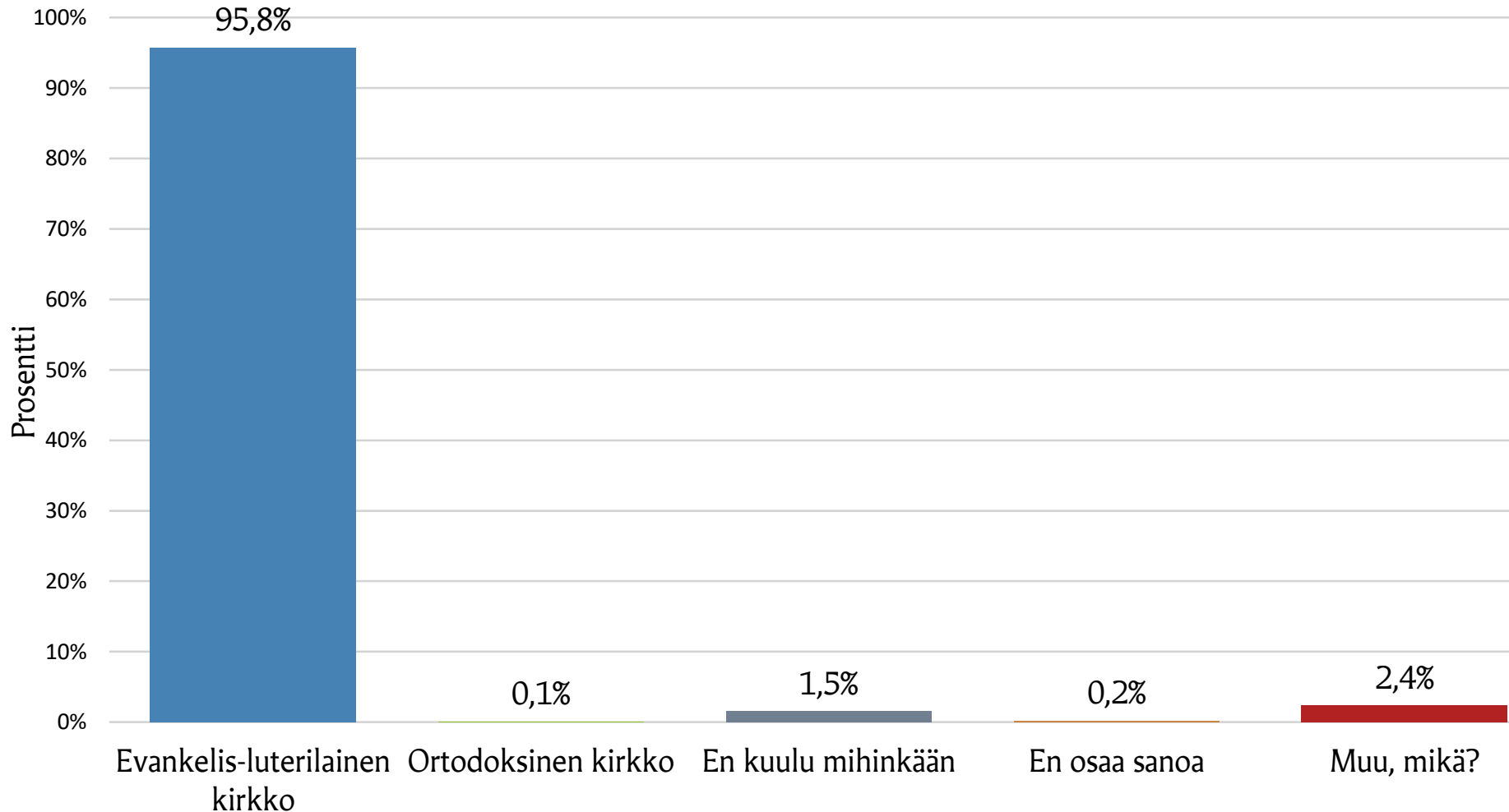
Tutkimukseen osallistuneet ikäryhmittäin (N=855)

Tutkimukseen osallistuneet alueittain (N=850)

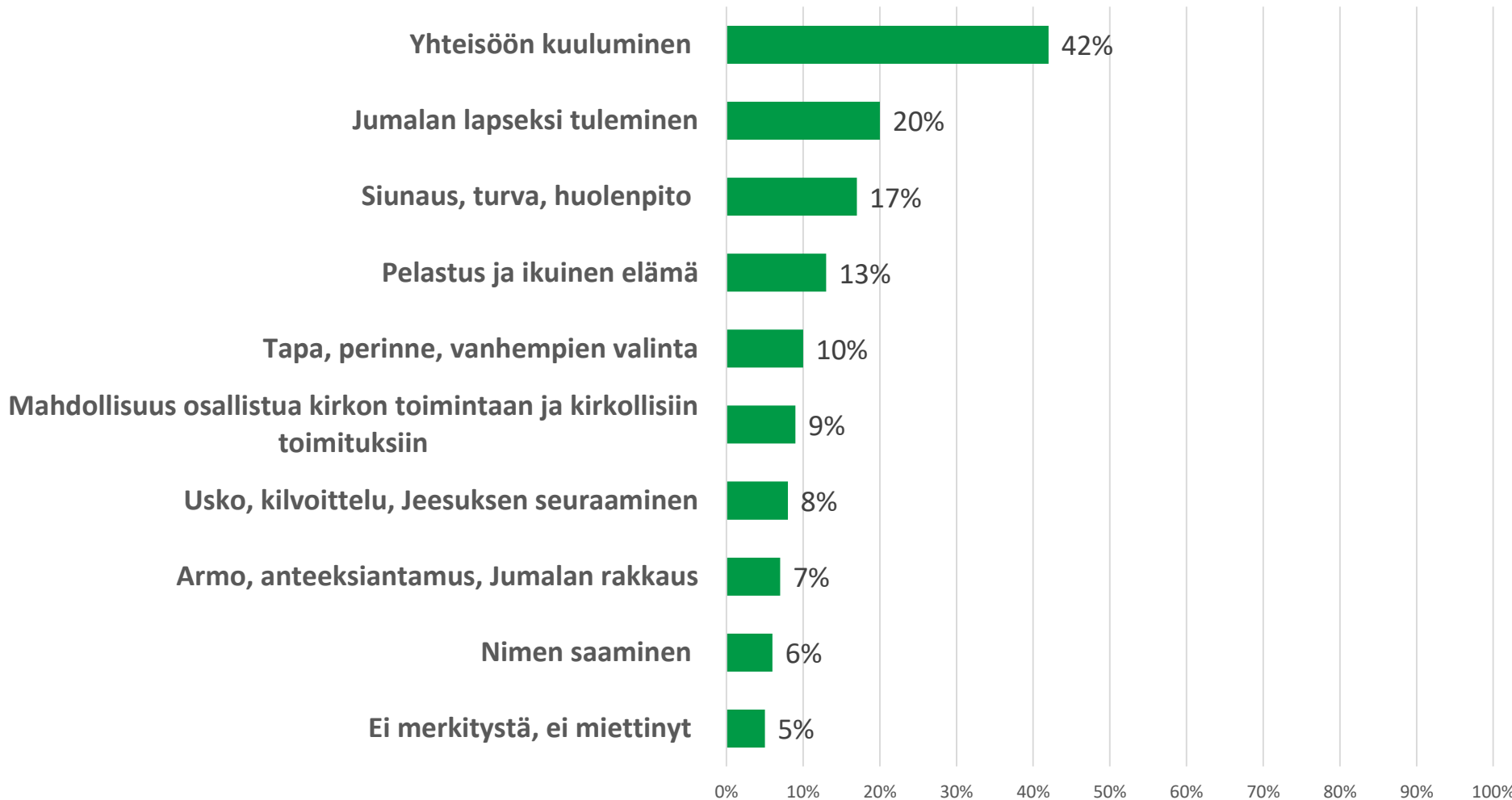

Tutkimukseen osallistuneet kirkkokunnan mukaan (N=850)

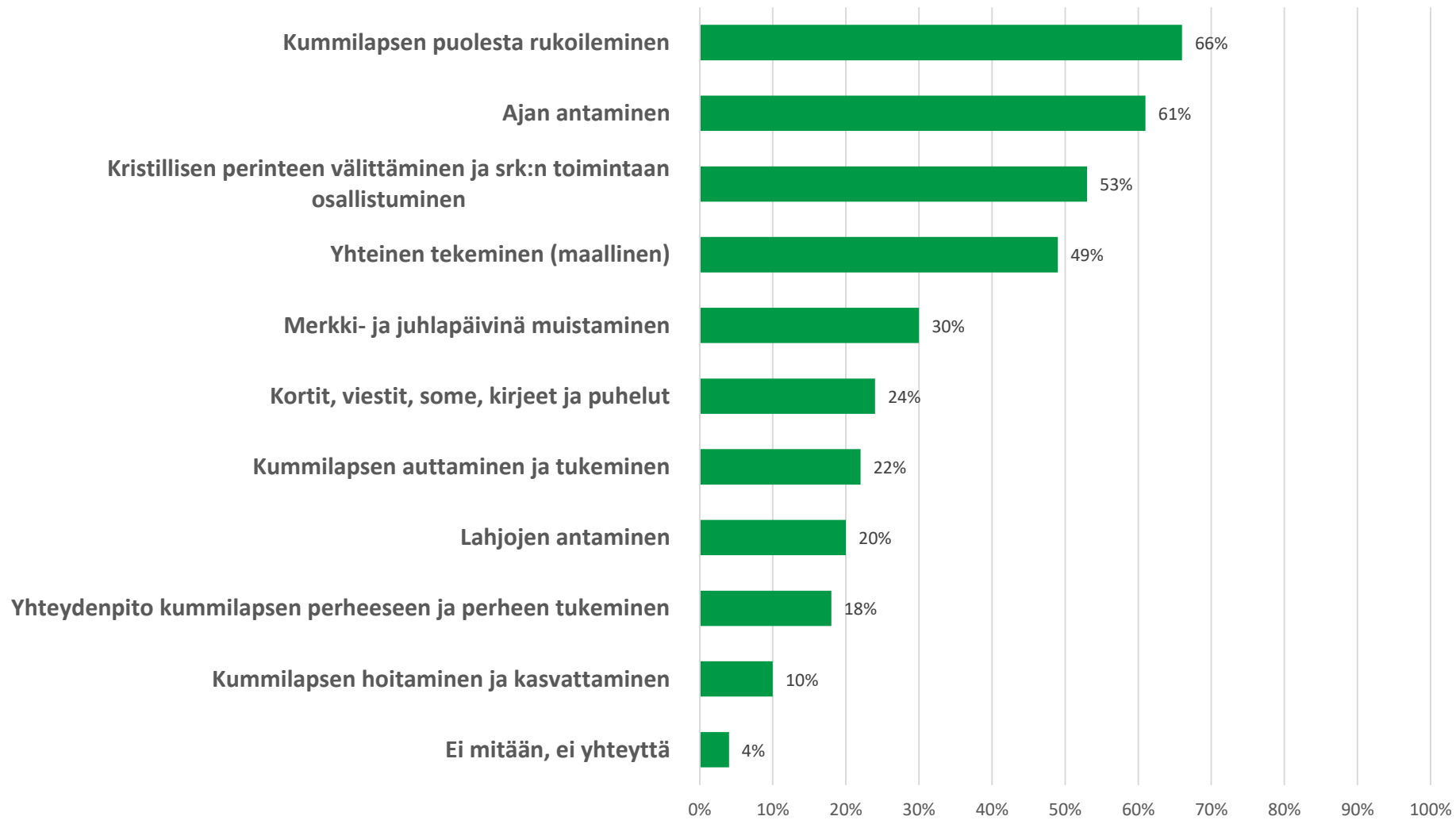
Mitä oma kasteesi merkitsee sinulle?

(N=831)

Mitä teet kummilapsesi kanssa/puolesta?

Mureneeko kansankirkko? Kastamattomat pohjoismaisissa kirkoissa

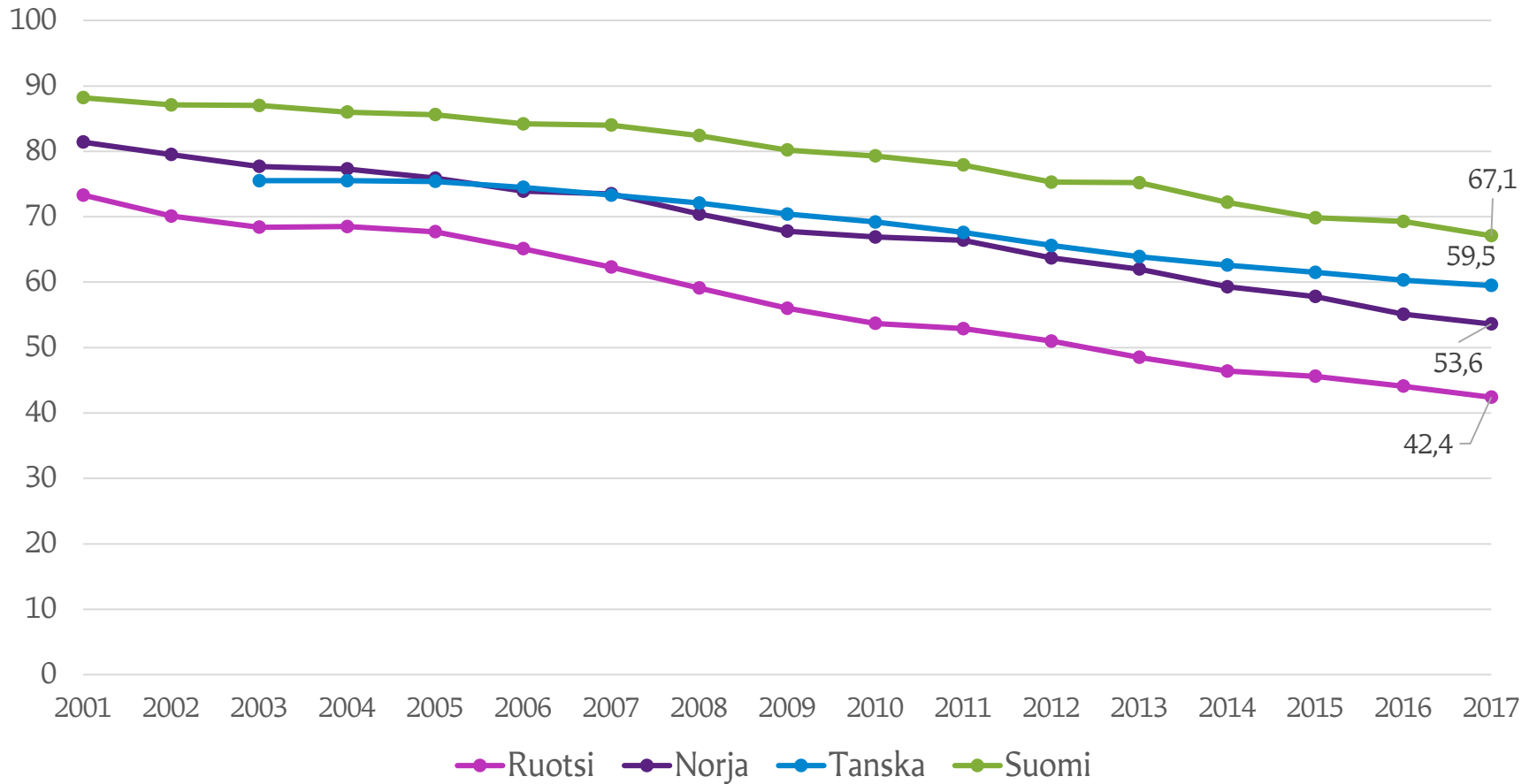
Hanna Salomäki

Uskonnollisuus muuttuu Euroopassa

- Uskonnollisuuden muutostrendejä
 - Individualisaatio: yksilön uskonnollisuus irtautuu uskonnollisista instituutioista ja autonomiset ratkaisut korostuvat (mm. Pullock)
 - Sekularisaatio: uskonnon merkitys vähenee yksilön tasolla, erityisesti nuoremmalla ikäryhmällä
- Pohjoismaiden yhteneväinen kehitys (Furseth)
 - Uskonnollinen monimuotoistuminen
 - Uskonottomuuden kasvu
 - Kritiikki enemmistökirkkojen etuoikeuksia kohtaan: kansankirkot muutoksessa

Kastettujen osuudet Pohjoismaissa 2000-luvulla (%)

Muuttunut suhde rituaaleihin Pohjoismaissa

- Perinteitä tulkitaan uudelleen ja niille annetaan uusia merkityksiä (Jarnvist 2018)
 - Esim. kasteessa ei välttämättä tärkeää seurakuntaan liittäminen tai instituution perinteet vaan yksilön näkökulma ja tarpeet
 - Kuluttajan näkökulma: *"minun juhlan"*
- Ruotsalainen kastetutkimus (Sandberg): kastamattomuus korostui mm.
 - Matalatuloisilla, yksinhuoltajilla ja suurissa kaupungeissa asuvilla

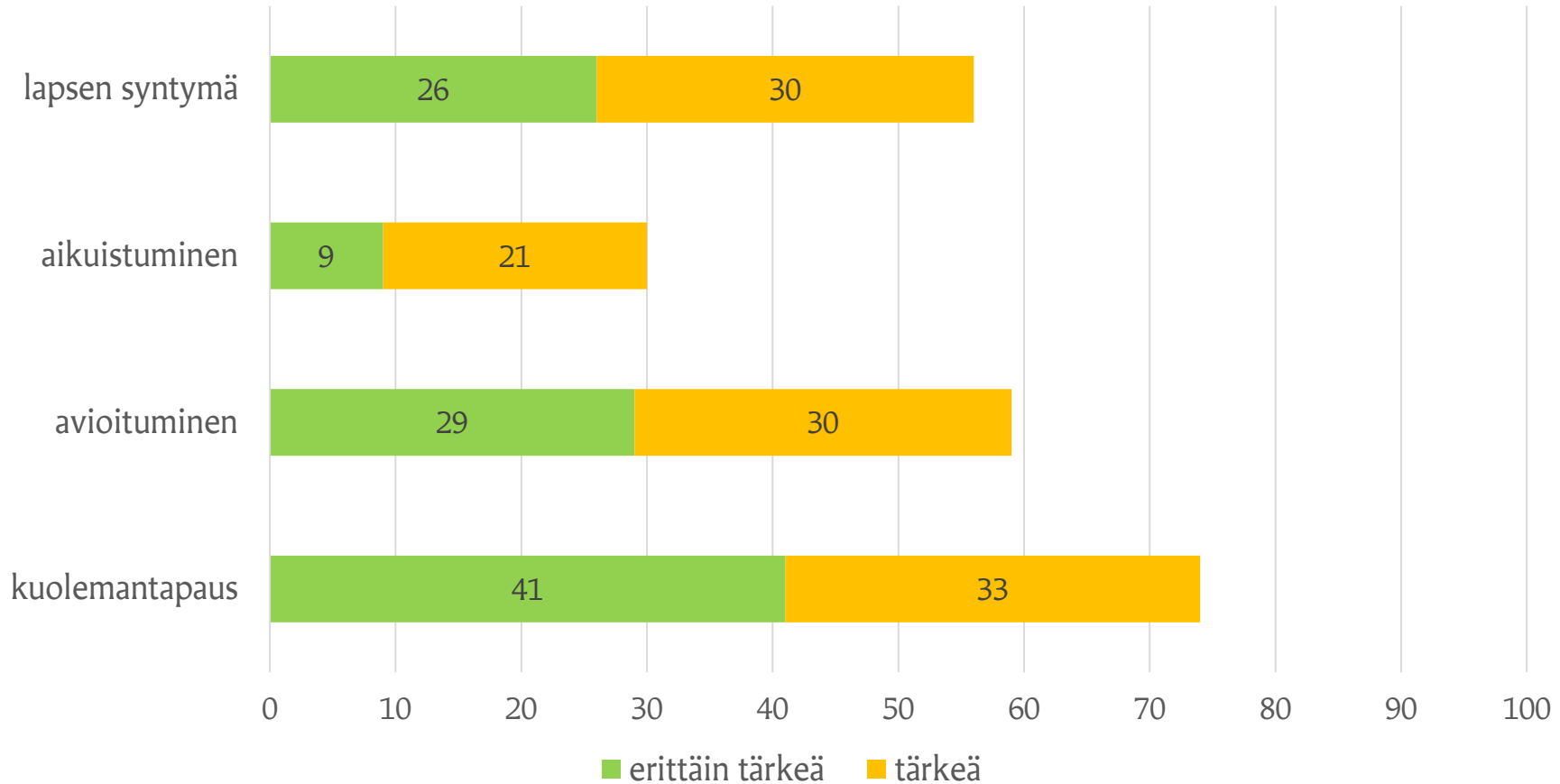

KTK:n kastekestely helmikuussa 2019 (N=1029)

- Vastaajina vanhemmat, joilla 0-6-vuotias lapsi/lapsia
- Kyselyn toteutti Norstat Oy internetpaneelinsa kautta
- Vastaajien keski-ikä 35 v.
- Suomeksi ja ruotsiksi
- Vastaajista
 - 65 % ev. lut. kirkon jäseniä
 - 30 % ei jäsenenä missään
- Vastaajien lapsista
 - 74 % kastettu evl. lut.
 - 3 % muu krist. kirkko
 - 22 % ei kastettu
 - 2 % osa on kastettu, osa ei

Kuinka tärkeää on, että eri elämäntapahtumien yhteydessä on uskonnollinen seremonia?

(Kastekysely 2019, N=1029)

Milloin päätös kastamisesta tehdään?

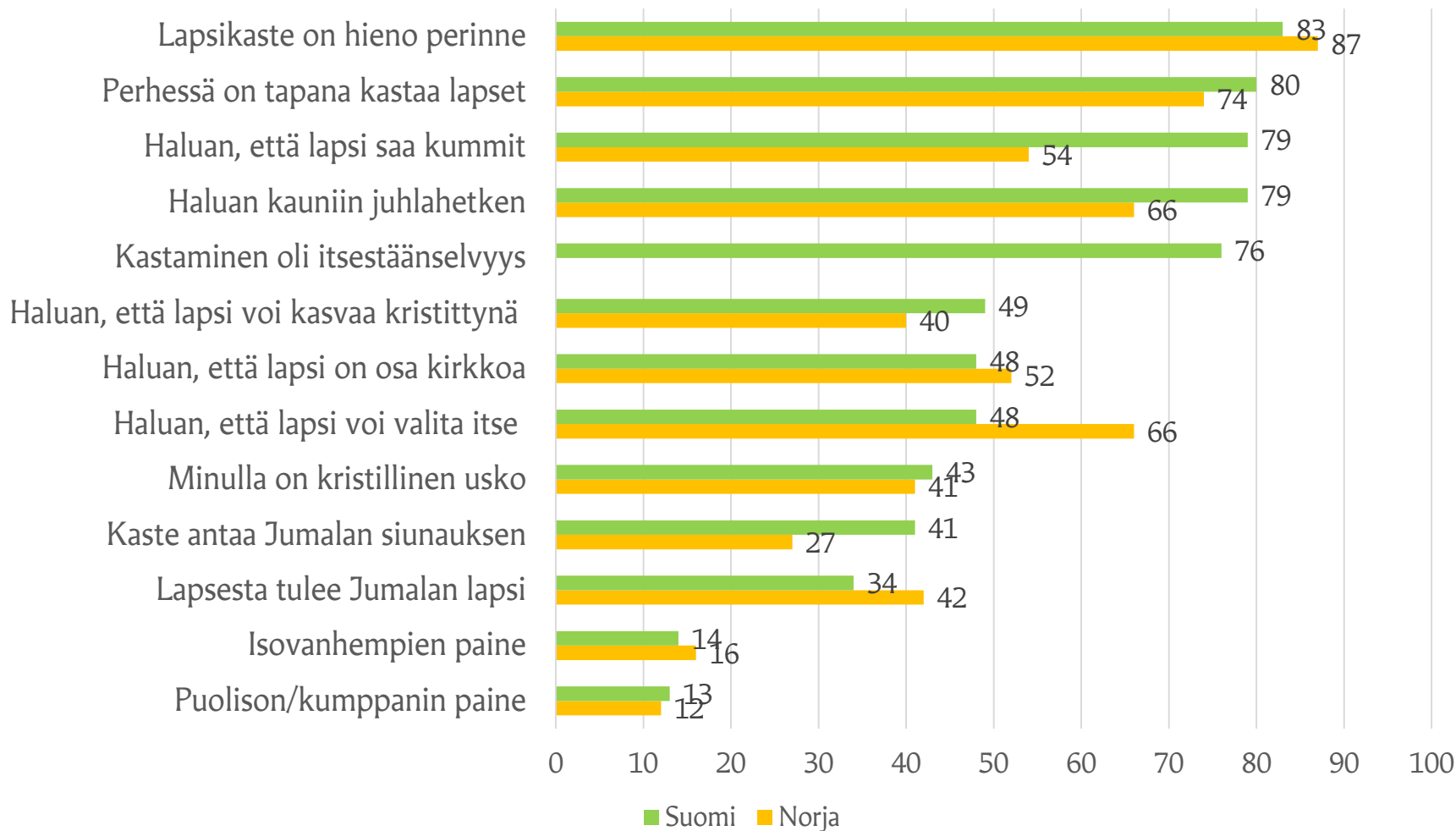
Kastekysely 2019, (N=1029)

				
Ennen parisuhteen muodostamista	Tutustumisaikana	Parisuhteen vakiinnuttua	Raskausaikana	Lapsen syntymän jälkeen
43 %	3 %	11 %	25 %	9 %

Syyt kastepäätökseen Suomessa ja Norjassa †

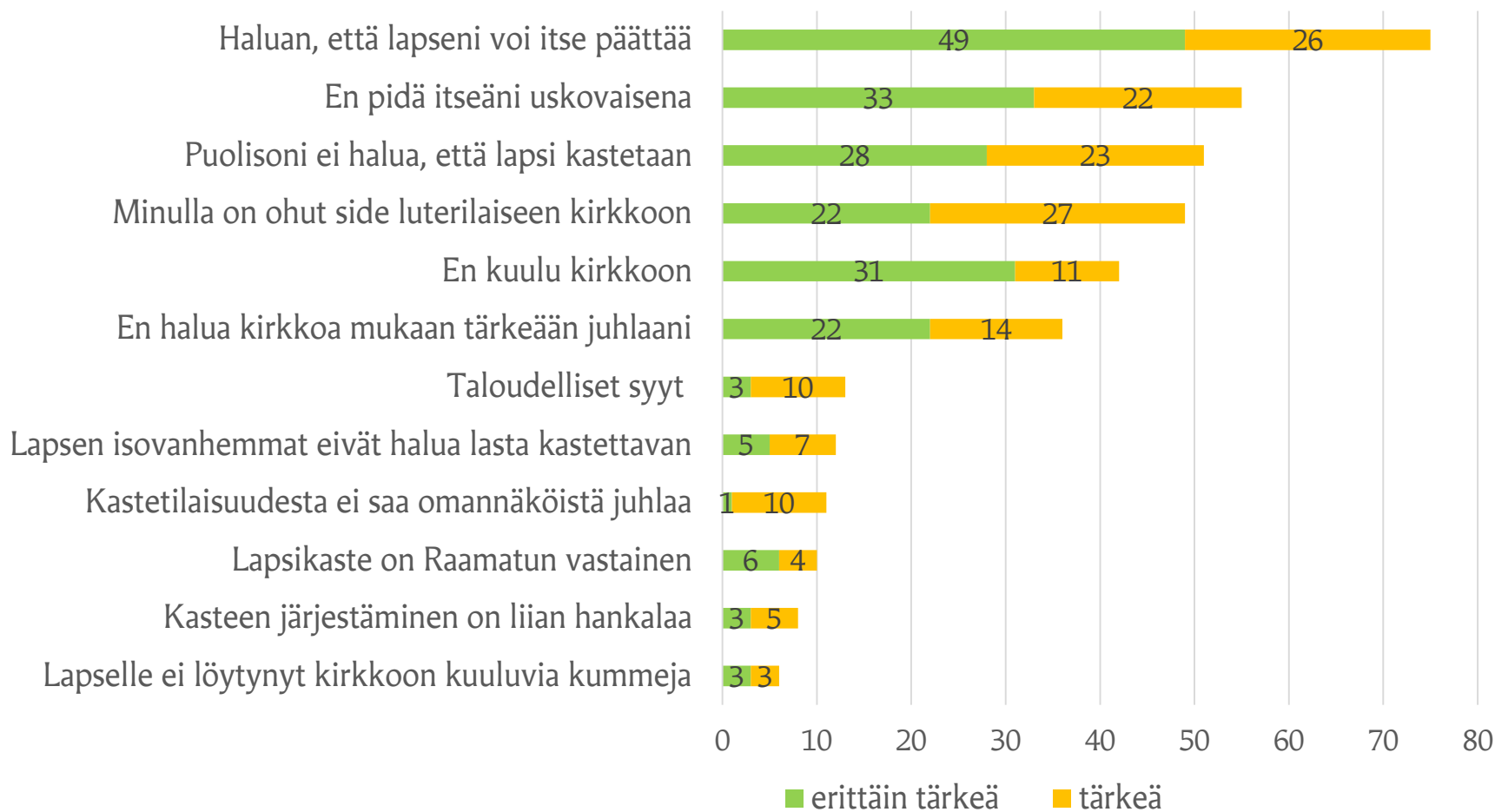
Perustelua erittäin tärkeänä tai tärkeänä pitävien osuus, %
Kastelysely 2019; Rafoss 2016.

Syyt olla kastamatta (perheet, joissa vähintään toinen vanhemmista kuuluu lut. kirkkoon)

Perustelua erittäin tärkeänä tai tärkeänä pitävien osuus, % Kastekysely 2019

Mureneeko kansankirkko? Entä sitten?

- Harald Hegstad: "The the real problem for the church is not when it loses members, attendance or influence, it is when the gospel is not properly communicated, not understood, not believed..."
- Asema **enemmistö-kirkkona** murtuu – 2037?
- Kansankirkon **toimintaohjelma** voi osin säilyä
 - Vaatii päätöksiä, muutoksia
- Kirkon **ydintehtävä** ei riippuvainen jäsenosuudesta
 - Uskonottomien, kasta-mattomien kohtaaminen?

Euroopan muuttuvat arvot ja uskonnollisuuden murros

Kimmo Ketola

ISSP (International Social Survey Programme)

- ISSP on maailmanlaajuinen yhteiskuntatieteellinen vertailututkimusohjelma, joka perustuu vuosittaiseen aineistonkeruuseen osallistujamaissa.
- Ohjelmaan kuuluu nykyisin 43 jäsenmaata eri puolilta maailmaa.
- ISSP-aineistonkeruu alkoi vuonna 1985, ja Suomi liittyi mukaan vuonna 2000.
- Uskonto on teemana 10 vuoden välein: Suomesta aineistot vuosilta 2008 ja 2018.
- ISSP:n suomalaiset jäsenorganisaatiot ovat Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta sekä Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelut -yksikkö.

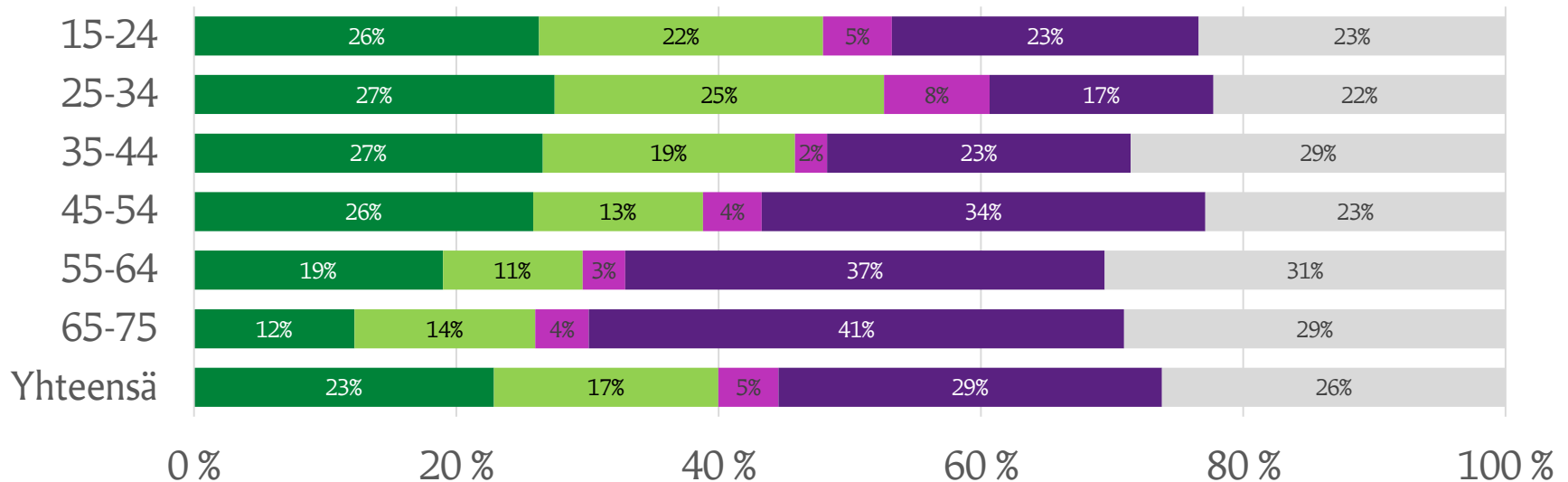
ISSP 2018 Suomen aineisto

- Suomalaiset vastuuhenkilöt:
 - Professori **Harri Melin**, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto
 - Yliopistonlehtori dos. **Sami Borg**, johtamisen ja talouden tiedekunta, Tampereen yliopisto
 - Johtaja **Helena Laaksonen**, Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
 - Yliaktuaari **Anna-Riikka Aarnio**, Tilastokeskus
 - Yliaktuaari **Juhani Saari**, Tilastokeskus
- Tiedot menetelmästä:
 - Perusjoukko: 15–74-vuotiaat suomalaiset (aineisto painotettu iän, sukupuolen, kielen ja asuinalueen mukaan väestöä edustavaksi)
 - Tilastokeskus keräsi tiedot internet- ja postikyselyllä syys-joulukuun aikana (28.9.–27.12.2018).
 - Vastauskielet: suomi ja ruotsi.
 - Kyselyyn vastasi 1229 suomalaista (paperi: 342 + web: 887).
 - Vastausprosentti 38,4 ja virhemarginaali $\pm 2,8$ prosenttiyksikköä (95 % luottamustasolla suurimmillaan).

Uskonnollisuuden murros

Mikä parhaiten kuvaa omaa käsitystäsi Jumalan olemassaolosta?

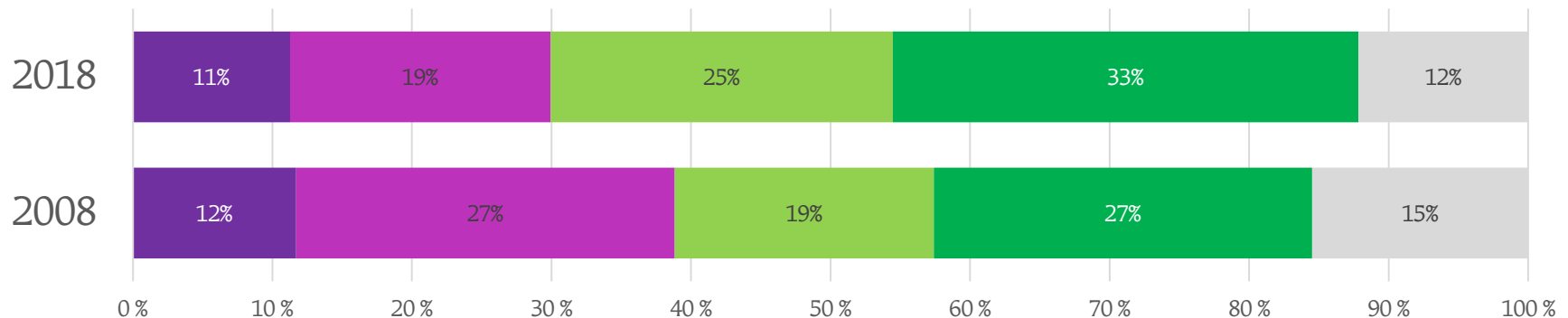

- En usko Jumalaan enkä ole koskaan uskonut
- En usko Jumalaan nykyään mutta uskoin aiemmin
- Uskon Jumalaan nykyään mutta en uskonut aiemmin
- Uskon Jumalaan ja olen aina uskonut
- En osaa sanoa

Kiinnostus henkisiin/hengellisiin asioihin?

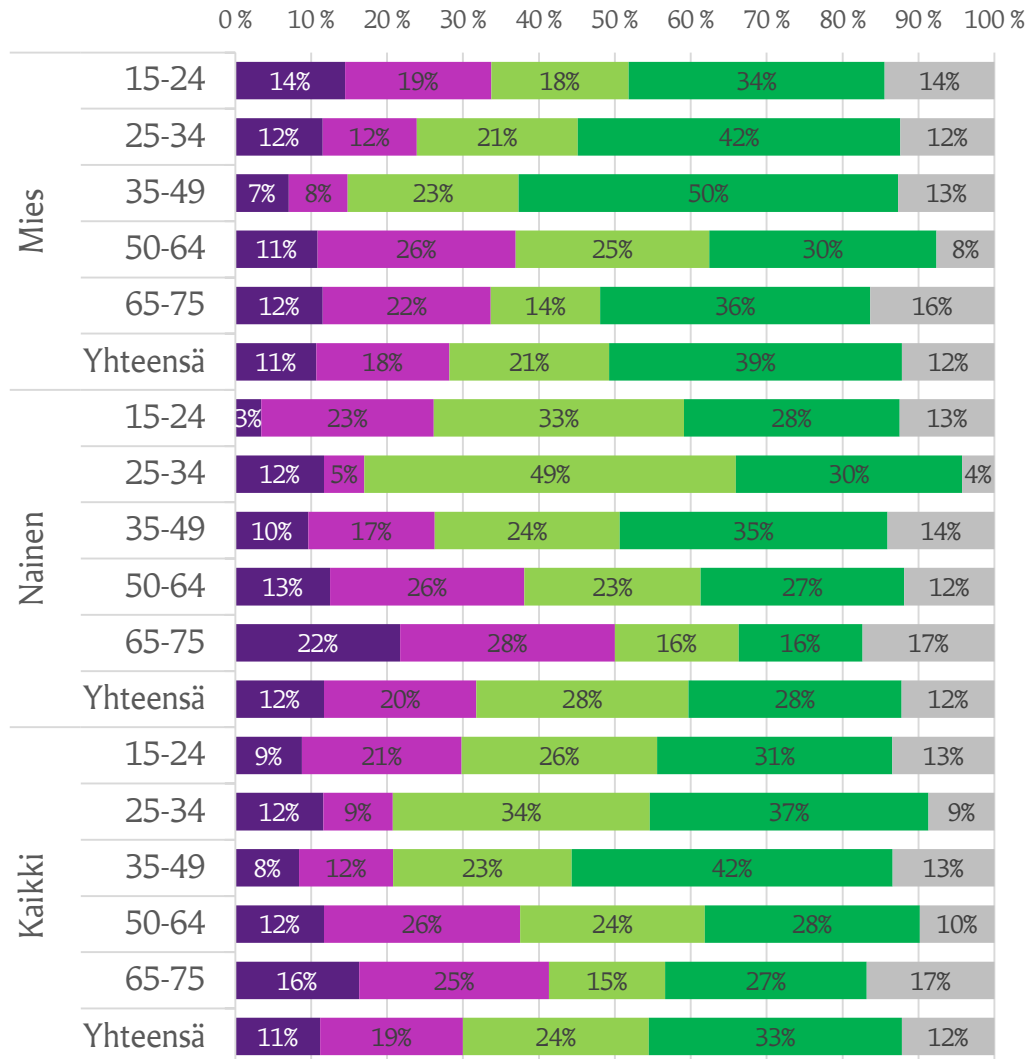
Mikä seuraavista parhaiten kuvaa itseänne?

- Noudatan uskontoani ja pidän itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- Noudatan uskontoani mutta en pidä itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En noudata uskontoa mutta pidän itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En noudata uskontoa enkä pidä itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En osaa sanoa

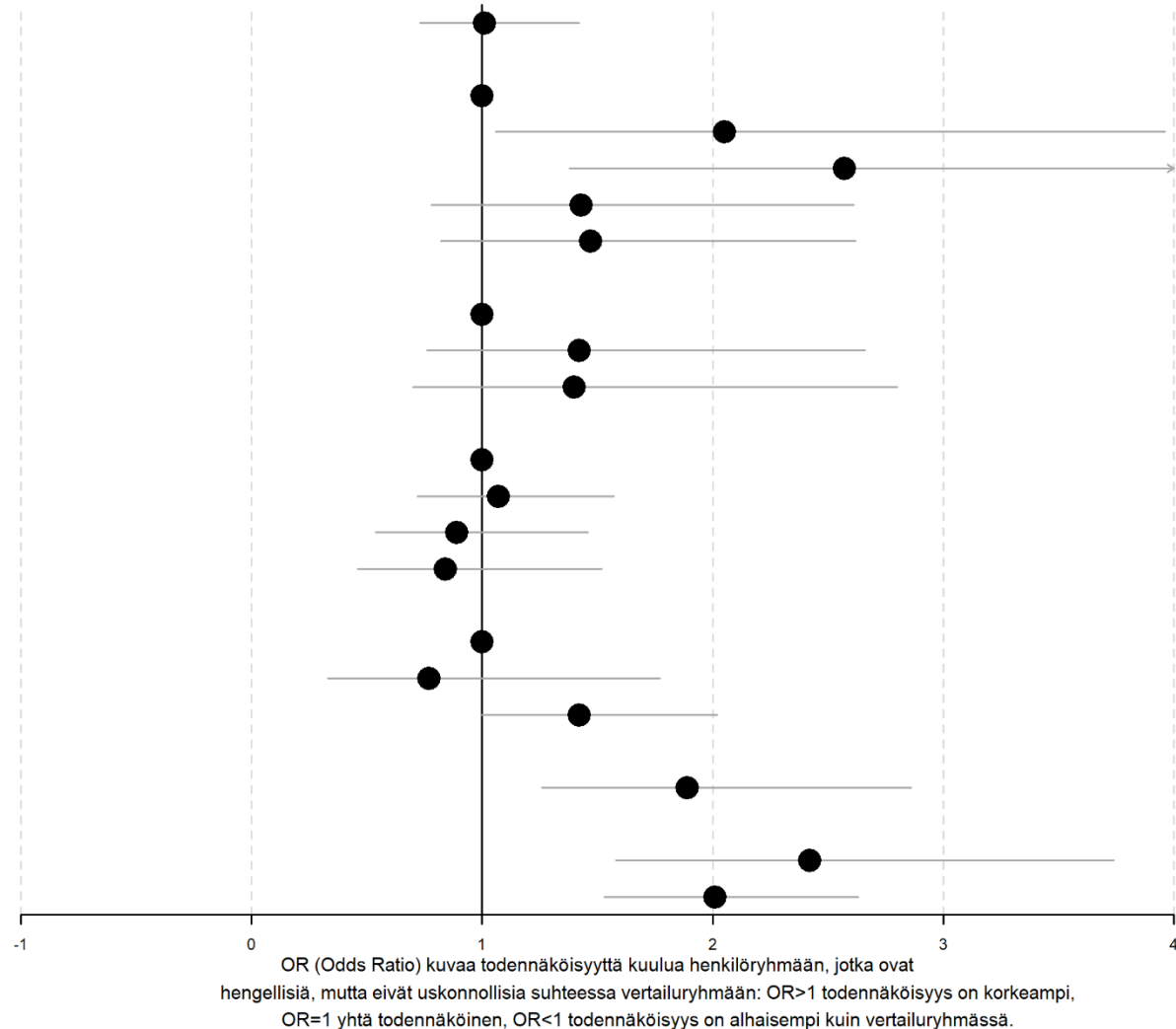
Uskonnollisuus ja hengellisyys

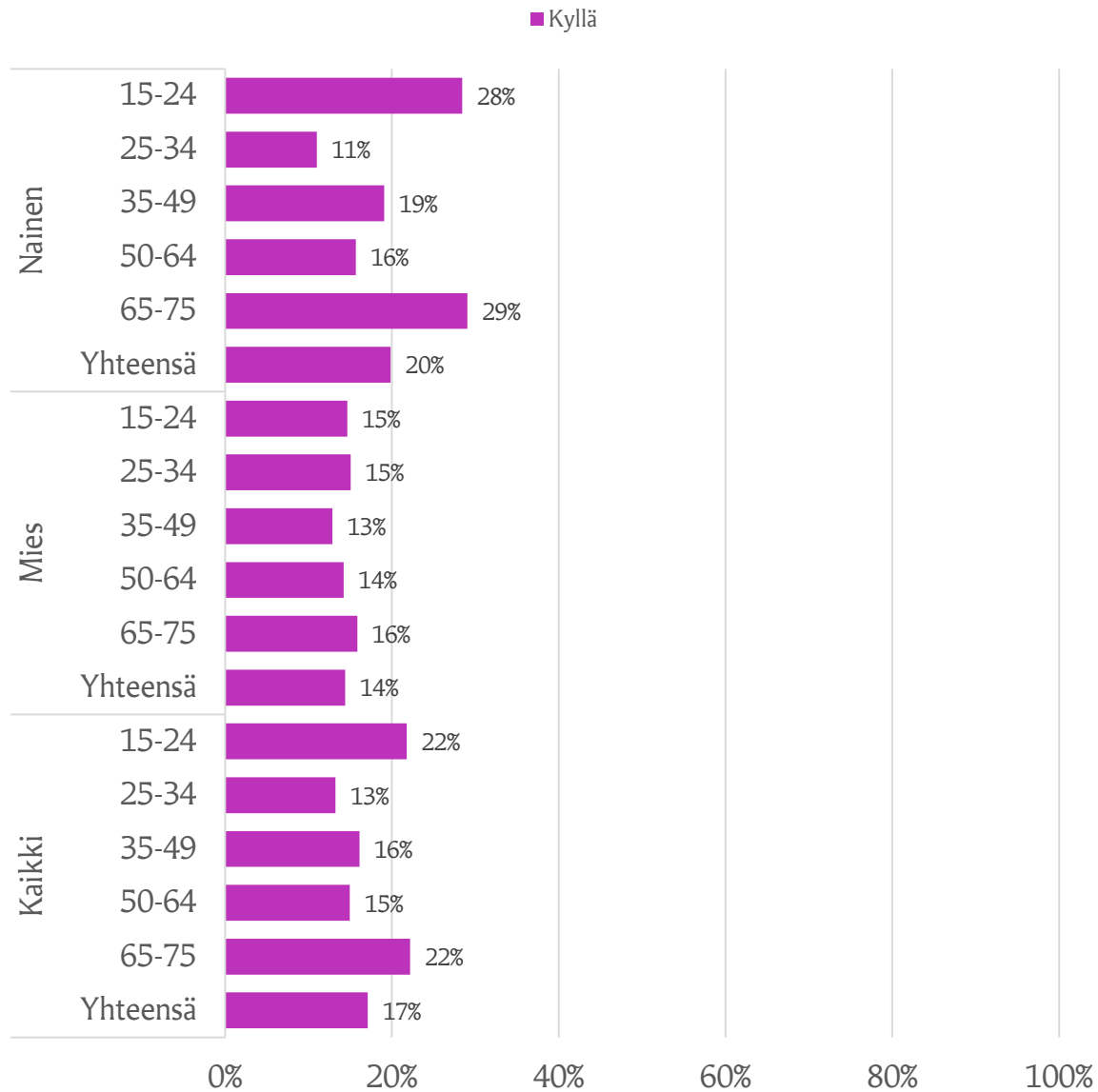
- Noudatan uskontoani ja pidän itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- Noudatan uskontoani, mutta en pidä itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En noudata uskontoa, mutta pidän itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En noudata uskontoa enkä pidä itseäni hengellisenä ihmisenä, jota kiinnostavat pyhät ja yliluonnolliset asiat
- En osaa sanoa

Keitä ovat ei-uskonnolliset, hengellisyydestä † kiinnostuneet?

Muuttuja	OR
Nainen vs. mies	1.01
Yli 65 vuotiaat vs.	1.0
15-24	2.05
25-34	2.57
35-49	1.43
50-65	1.47
Perusaste vs.	1.0
Keskiaste	1.42
Korkea-aste	1.40
Suurkaupunki tai sen lähiö vs	1.0
Muu kaupunki	1.07
Kylä tai taajama	0.89
Haja-asutusalue	0.84
Kuuluu kirkkoon vs.	1.0
Joku muu	0.77
Ei kuulu	1.42
Myönteinen suhtautuminen homoseksuaalisuuteen	1.89
Itämainen henkisyys	2.42
Populaarit uskomukset	2.01

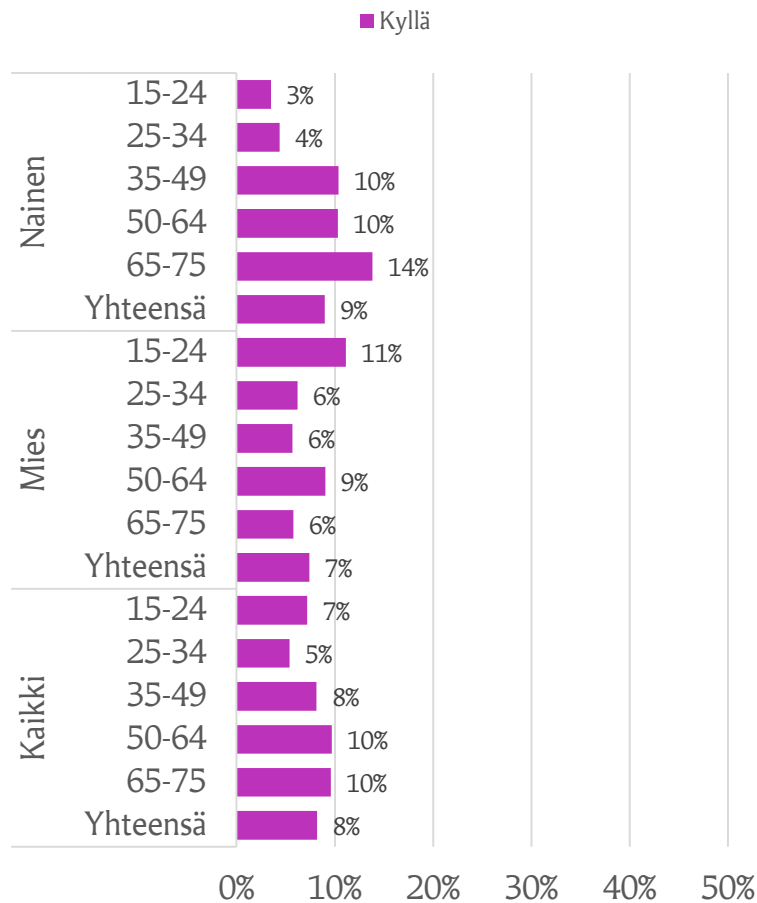

Onko elämässäsi ollut käännekohta, jolloin omistauduit uudella tavalla uskonnolle?

Sanoisitko, että olet
"uudestisyntynyt" tai sinulla on
ollut "uudestisyntymiskokemus"
eli onko elämässäsi ollut
käännepohta, jolloin omistauduit
Kristukselle?

Yhteenveto

- Suomi maallistuu yhä nopeammin – uskonnosta etääntyneitä on varsinkin nuorissa ikäryhmissä
- Uskonnosta etääntyminen ei tarkoita kaiken hengellisten ja henkisten kiinnostuksen puuttumista – se vain ei suuntaudu uskontoon perinteisessä mielessä
- Suhde uskontoon on myös entistä herkkäliikkeisempää – nuorissa ikäryhmissä eniten katsomuksellisia muutoksia
- Muutoksen taustalla entistä enemmän arvo- ja moraalikysymykset sekä yksilölliset elämänkokemukset

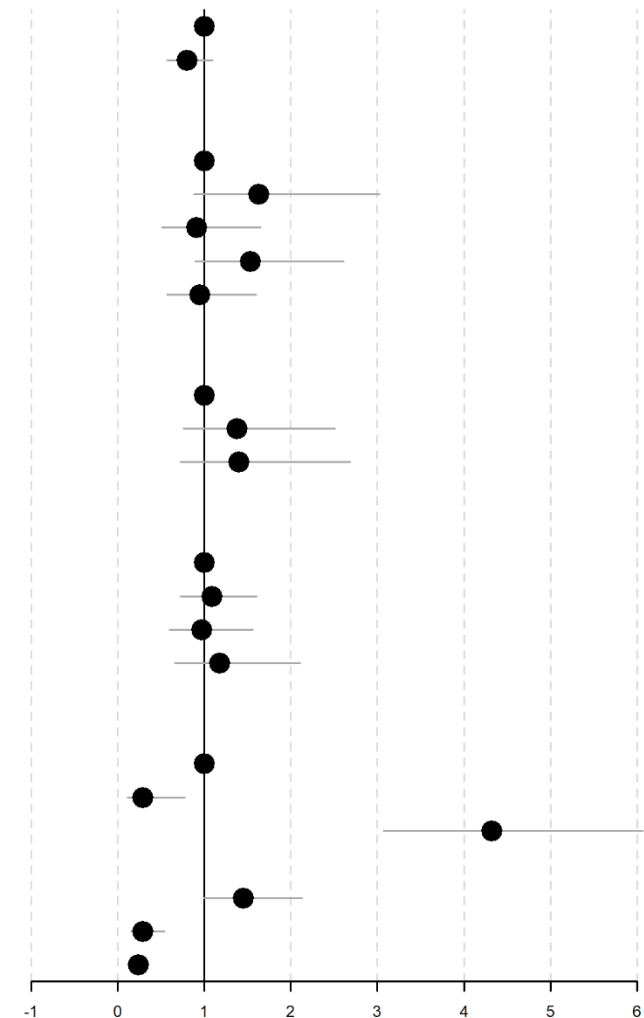

Kiitos!

Keitä ovat ei-uskonnolliset ja ei-hengelliset?

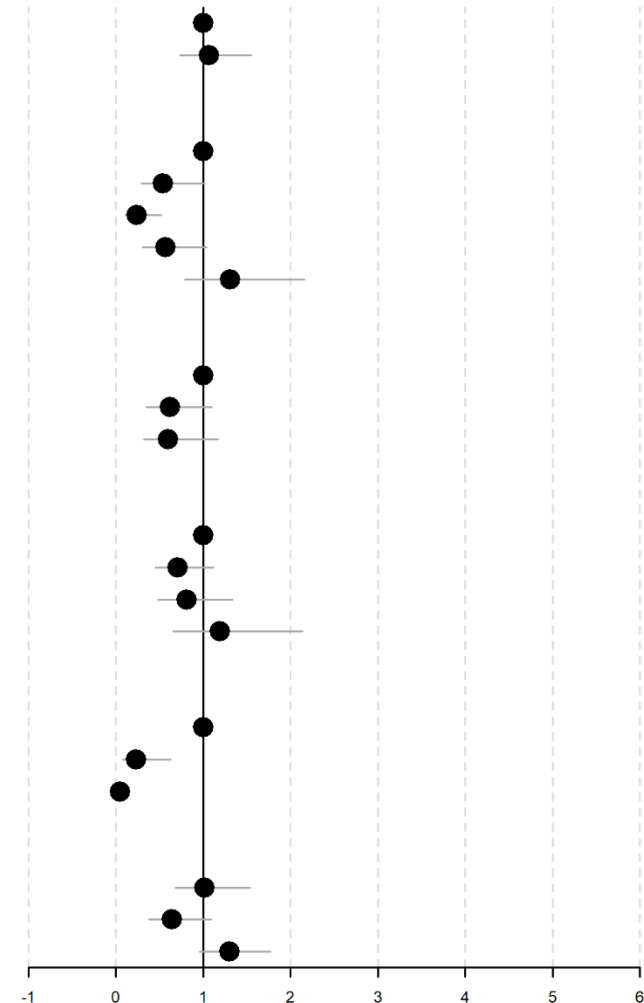
Muuttuja	OR	(CI 95%)
Sukupuoli		
Mies (referenssiryhmä)	1.0	
Nainen	0.80	(0.57-1.10)
Ikä		
Yli 65 vuotiaat (referenssiryhmä)	1.0	
15-24	1.63	(0.88-3.03)
25-34	0.91	(0.51-1.65)
35-49	1.53	(0.90-2.61)
50-65	0.95	(0.57-1.60)
Koulutusaste		
Perusaste (referenssiryhmä)	1.0	
Keskiaste	1.38	(0.76-2.51)
Korkea-aste	1.40	(0.73-2.69)
Asuinalue		
Suurkaupunki tai sen lähiö (referenssiryhmä)	1.0	
Muu kaupunki	1.09	(0.73-1.61)
Kylä tai taajama	0.97	(0.60-1.56)
Haja-asutusalue	1.18	(0.66-2.11)
Kirkon jäsenyys		
Kuuluu kirkkoon (referenssiryhmä)	1.0	
Joku muu	0.29	(0.11-0.78)
Ei kuulu	4.32	(3.07-6.07)
Myönteinen suhtautuminen homoseksuaalisuuteen	1.45	(0.99-2.13)
Itämainen henkisyys	0.29	(0.16-0.54)
Taikausko (summamuuttuja)	0.24	(0.17-0.33)

Keitä ovat uskonnolliset ja ei-hengelliset?

Muuttuja	OR	(CI 95%)
Sukupuoli		
Mies (referenssiryhmä)	1.0	
Nainen	1.07	(0.73-1.55)
Ikä		
Yli 65 vuotiaat (referenssiryhmä)	1.0	
15-24	0.54	(0.29-1.02)
25-34	0.24	(0.11-0.52)
35-49	0.57	(0.31-1.04)
50-65	1.31	(0.79-2.16)
Koulutusaste		
Perusaste (referenssiryhmä)	1.0	
Keskiaste	0.62	(0.35-1.10)
Korkea-aste	0.60	(0.32-1.17)
Asuinalue		
Suurkaupunki tai sen lähiö (referenssiryhmä)	1.0	
Muu kaupunki	0.71	(0.45-1.12)
Kylä tai taajama	0.81	(0.48-1.34)
Haja-asutusalue	1.19	(0.66-2.14)
Kirkon jäsenyys		
Kuuluu kirkkoon (referenssiryhmä)	1.0	
Joku muu	0.23	(0.08-0.63)
Ei kuulu	0.05	(0.02-0.12)
Arvot ja uushenkisyys		
Myönteinen suhtautuminen homoseksuaalisuuteen	1.02	(0.68-1.54)
Itämainen henkisyys	0.64	(0.38-1.09)
Populaarit uskomukset	1.30	(0.96-1.77)

Keitä ovat uskonnolliset ja hengelliset?

Muuttuja	OR	(CI 95%)
Sukupuoli		
Mies (referenssiryhmä)	1.0	
Nainen	1.34	(0.80-2.26)
Ikä		
Yli 65 vuotiaat (referenssiryhmä)	1.0	
15-24	0.70	(0.28-1.74)
25-34	1.63	(0.70-3.84)
35-49	0.81	(0.36-1.81)
50-65	0.71	(0.35-1.44)
Koulutusaste		
Perusaste (referenssiryhmä)	1.0	
Keskiaste	0.69	(0.31-1.57)
Korkea-aste	1.33	(0.53-3.32)
Asuinalue		
Suurkaupunki tai sen lähiö (referenssiryhmä)	1.0	
Muu kaupunki	1.15	(0.63-2.10)
Kylä tai taajama	1.13	(0.56-2.27)
Haja-asutusalue	0.71	(0.27-1.85)
Kirkon jäsenyys		
Kuuluu kirkkoon (referenssiryhmä)	1.0	
Joku muu	8.56	(4.19-17.48)
Ei kuulu	0.14	(0.05-0.37)
Arvot ja uushenkisyys		
Myönteinen suhtautuminen homoseksuaalisuuteen	0.16	(0.09-0.29)
Itämainen henkisyys	1.91	(1.01-3.61)
Populaarit uskomukset	1.65	(1.11-2.45)

